

Planter

Høst af vinterraps

Ensartede vinterrapsmarker kan høstes direkte, mens uensartede marker med fordel kan skårlægges. Høstmetoden kan besluttes på skårlægningstidspunktet, når afgrøden har et gulligt skær.

Viden om Opdateret Kl. 09:43

Timing af høsttidspunkt i vinterraps

Det er vigtigt, at rapsen høstes på det rigtige tidspunkt, så man høster det største frøudbytte af standardkvalitet. Det optimale tidspunkt for direkte høst er ca. 10 dage efter tidspunktet for skårlægning, men der vil normalt være behov for tørring af frøet på dette tidspunkt. Ved at vente yderligere nogle dage, vil det som regel være muligt at høste rapsen så tør, at der ikke er behov for tørring.

Ældre danske forsøg gennemført af det tidligere DJF tydede på, at olieindholdet var nogenlunde konstant i høstperioden, mens et enkelt ældre forsøg, refereret i Svensk Raps i 2012, viste en gennemsnitlig tilvækst pr. døgn på 88 kg frø pr. ha i dagene op til høsttidspunktet.

Hertil kommer, at olieindholdet steg med samlet 0,7 pct. i løbet af de 4 dage. Det må således forventes, at der er forskelle mellem både marker, sorter og år. Risikoen for tab som følge af en for tidlig direkte høst eller skårlægning må formodes at være størst i marker eller sorter, der modner langsomt og under kølige forhold.

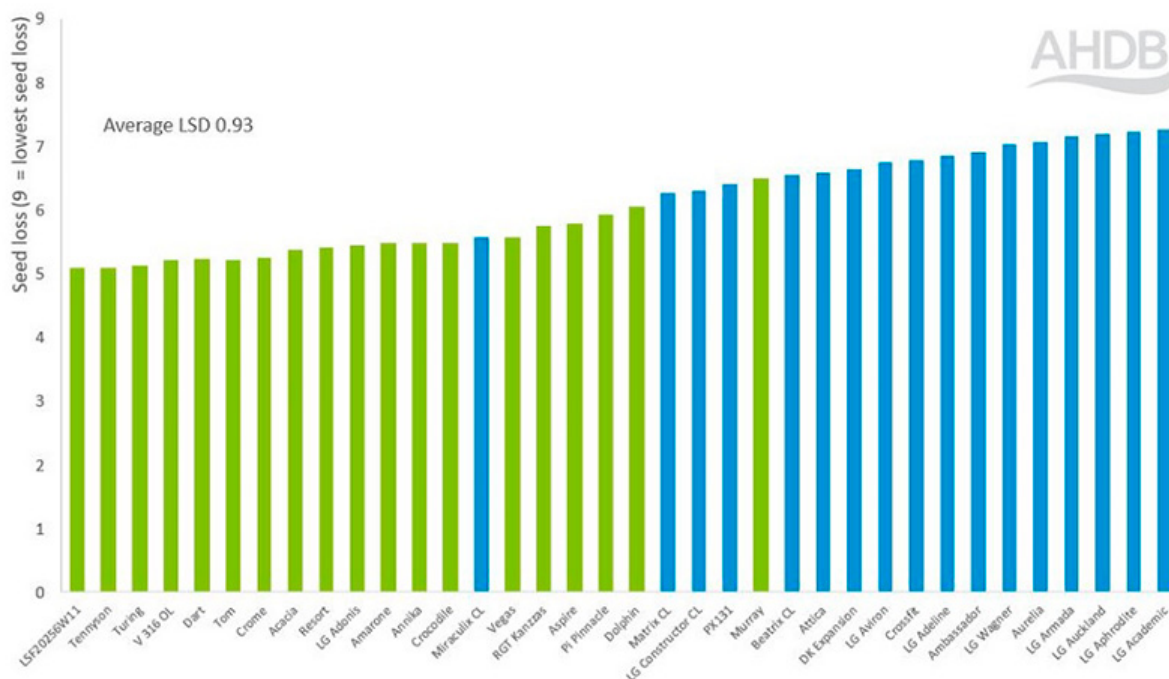
Risikoen for længerevarende fugtige vejrforhold, der kan føre til spirede frø i skulperne må indgå i vurderingen af høsttid.

Betydning af sort

Flertallet af vinterrapssorter på markedet har tolerance mod skulpeopspring, og er ikke så udsatte for dryssespild. Denne sortsegenskab bør udnyttes til at få den sidste tilvækst med ved ikke at høste for tidligt. Ældre Landsforsøg peger på, at sorter med skulpeopspringsresistens kan opretholde udbytteneiveauet op til 2 til 4 uger efter det optimale høsttidspunkt. Læs mere i artiklen: [Skulpeopspringsresistens og udbytte ved forsinket høst i vinterraps](#)

I 11 engelske sortsforsøg i vinterraps i 2023 blev spild ved høst vurderet på en relativ skala, og der var en tendens til at flertallet af sorter med skulpeopspringsresistens, baseret på anmeldernes oplysninger, havde et lavere spild, men der var ikke sikre forskelle i spild mellem sorterne i forsøgene. Forsøgene var påvirket af kraftig blæst før høst. Se figur 1.

Figur 1. Relativt frøspild i vinterrapsorter i England. Gennemsnit af visuel bedømmelse i 11 sortsforsøg fra AHDB i 2023. Skala fra 0-9, hvor 9 er mindst frøspild, LSD-værdien er 0,93, der er ikke sikre forskelle mellem sorterne. De blå søjler er sorter hvor der er oplysning om opspringsresistens, grønne søjler er uden denne resistens.

Meget kraftigt blæst og hagl omkring høst, kan på trods af skulpeopspringstolerance give anledning til spild i varierende mængder, herunder også afslåning af hele skulper.

Direkte høst

Hvis arealet er ensartet og rapsen modner jævnt, kan det høstes direkte. Direkte høst skal gennemføres, når frøene er sorte. Det vil oftest være 10-14 dage efter det normale tidspunkt for skårlægning, og i enkelte tilfælde endda endnu flere dage efter.

Følgende forhold styrker beslutningen om direkte høst:

- afgrøden er kraftig eller passende i leje,
- der er sidekniv på mejetærskeren,
- afgrøden er ren (fri for ukrudt og grønne plantedele),
- den høstede vare kan tørres straks efter tærskning.

Der bør som minimum være monteret sidekniv i den ene side af skærebordet.

Forsøg fra Frankrig og Sverige indikerer, at spildet kan reduceres med op til 80 pct., hvis der anvendes forlænget skærebord i forhold til et standardskærebord. Spildet sker hovedsageligt midt på skærebordet, og risikoen for spild øges med afgrødens størrelse.

Tidspunkt for skårlægning

Rapsen skal skårlægges, når afgrøden har et gulligt skær og ca. halvdelen af frøene er blevet sorte, se figur 2. Det ideelle billede af frøenes udvikling er følgende:

- I den øverste tredjedel af skulperne på top- og sideskud er de fleste frø endnu grønne

- I den midterste tredjedel på top- og sideskud har de fleste frø skiftet fra grønlig til rødlig farve
- I den nederste tredjedel på top- og sideskud er frøene brunlige til sorte.

Figur 2. Vinterrapsafgrødens udvikling og frøenes udseende på det ideelle tidspunkt for skårlægning.

Skårlægning af uens afmodnende afgrøder

I marker med uens modnende afgrøder kan skårlægning gennemføres op til 1 uge senere end normalt uden væsentligt tab af frø. Hvis rapsen når at blive for moden inden den skårlægges, kan skårlægningen med fordel gennemføres efter at duggen er faldet, så skulperne er fugtige og har mindre tendens til at springe op.

Dette vil også gælde for sorter med resistens mod skulpeopspring. I f.eks. grubbesåede afgrøder, hvor rækkeafstanden er stor, kan skåret falde ned mellem stubbene, så der kommer mindre luft ind under afgrøden med en ringere tørring til følge.

Ukrudt i vinterraps

Der er ikke længere mulighed for at udføre kemisk nedvisning af vinterraps med glyphosat forud for høst. Men det er muligt at pletsprøje flerårigt rodukrudt, hvor dette optræder pletvis i marken. Læs også: [Bekæmpelse af kvik og rodukrudt med glyphosat før høst](#)

I ukrudtsudfordrede marker, hvor ukrudt vokser op gennem afgrøden, anbefales skårlægning.

Emneord

Afgrødeskader

Direkte høst

Høstudbytte

+4

Jon Birger Pedersen

Chefkonsulent

SEGES Innovation P/S

jbp@seges.dk

+45 2028 2711

Marian Damsgaard Thorsted

SEGES Innovation P/S

mdt@seges.dk

+45 2475 7914

Jens Erik Jensen

Chefkonsulent

SEGES Innovation P/S

jnj@seges.dk

+45 2171 7706

Støttet af**Planteafgiftsfonden**

SEGES Innovation P/S	Tlf.	8740 5000
Agro Food Park 15	Fax.	8740 5010
8200 Aarhus N	Email	info@seges.dk